

Przemoc w rodzinie

Ofiary przemocy

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%), będący często pod wpływem alkoholu.

Koncepcje psychologiczne wyjaśniające zjawisko przemocy i zachowanie ofiar:

- » [SYNDROM WYUCZONEJ BEZRADNOŚCI.](#)
- » [ZJAWISKO "PRANIA MÓZGU".](#)
- » [DLACZEGO KOBIETY NIE SZUKAJĄ POMOCY?](#)

» SYNDROM WYUCZONEJ BEZRADNOŚCI

Próbując wyjaśnić bierność osób pozostających przez wiele lat w sytuacji przemocy, można odwołać się do teorii wyuczonej bezradności. Leonora Walker psycholog, badała przez wiele lat zachowania kobiet doznających przemocy w rodzinie. Zauważyła, że na początku pojawiania się aktów przemocy, kobiety podejmowały różne działania mające wpłynąć na zmianę sytuacji ("od prośby do groźby"). Dopiero, gdy kobiety nabierały przekonania o nieskuteczności swoich posunięć, rodziło się w nich poczucie bezradności.

Wyuczona bezradność jest poddaniem się, zaprzestaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność jest najczęstszym objawem u osób doznających przemocy. Bardzo często rozwija się na bazie życiowych doświadczeń. Walker, na podstawie wieloletnich badań, ustaliła listę czynników wysokiego ryzyka rozwoju wyuczonej bezradności, do których zaliczyła:

Doświadczenia z dzieciństwa:

- przemoc fizyczna;
- napaść seksualna lub molestowanie;
- sytuacje traumatyczne (śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich itp.);

- kłopoty w nauce;
- problemy zdrowotne.

Doświadczenia wyniesione ze związków w życiu dorosłym:

- przemoc (istotny jest czas trwania, rodzaj i częstota przemocy);
- patologiczna zazdrość;
- gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia;
- groźby pozbawienia życia.

Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem.

ZJAWISKO "PRANIA MÓZGU"

Techniki "prania mózgu" znane były już za czasów Platona. Obecnie zjawisko to występuje w wielu dziedzinach życia społecznego: w polityce, w reklamie, w szkołach wojskowych, w działalności sekt religijnych, a także w życiu rodzinnym.

W naukach psychologicznych i socjologicznych, termin "pranie mózgu" pojawił się w latach pięćdziesiątych naszego stulecia.

Najczęściej rozumie się go jako:

1. Szereg zabiegów, które celowo są stosowane przez grupę (np. ośrodki kierownicze - państw, organizacje społeczne i wychowawcze, organizacje polityczne itp.) lub jednostkę, by zmienić czyjeś przekonania, nastawienia, światopogląd (wymuszona indoktrynacja);
2. Szereg zabiegów stosowanych w celu zmiany osobowości (uczuć, potrzeb, postaw), aby osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami manipulatora. [...]

Badania nad przemocą w rodzinie pozwoliły wyodrębnić najbardziej typowe zachowania sprawców przemocy, stosujących technikę "prania mózgu" do których zalicza się: izolację, monopolizację uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemienną karę i nagrodę, demonstrowanie wszechmocy i wszechwładzy, wymuszanie drobnych przysług. [...]

Konsekwencje "prania mózgu":

Degradacja własnego obrazu - zabiegi te powodują, że osoby doznające przemocy, zmniejszają swoją aktywność, wycofują się z działania i unikają podejmowania trudnych zadań. Uważają, że są głupie i mało zdolne. Łatwo ulegają sugestiom i manipulacjom. Zmieniają swoje poglądy, przyzwyczajenia, by dostosować się do życzeń sprawcy.

Przeżywanie silnego poczucia lęku i zagrożenia - ofiary mają duże poczucie winy, wstydu i

lęku. Od sprawcy oczekują jedynie kary, ponieważ wiedzą, że są pełne wad, a wszystko co robią jest niewłaściwe. Przeżywanie silnego poczucia winy kieruje złość i agresywność w stronę własnej osoby, to z kolei powoduje, że sprawca może czuć się bezkarnie.

Wyzwalanie silnych stanów regresji - regresja jest mechanizmem obronnym, polegającym na nawrotach do zachowań i sposobów działania z wcześniejszych okresów życia. Stosowanie techniki "prania mózgu", prowadzi do wielu regresywnych zmian w osobowości ofiar. Skutkiem tego jest ich bezradność, zanik krytycznego myślenia, powrót do myślenia życzeniowego, czasami zanik uczuć wyższych. Procesy "prania mózgu" powodują całkowite podporządkowanie, utratę poczucia własnej wartości i własnych przekonań oraz bezkrytyczne przyjmowanie rzeczywistości, wykreowanej przez sprawcę.

DLACZEGO KOBIETY NIE SZUKAJĄ POMOCY?

Warto zastanowić się, dlaczego osoby, w tym głównie kobiety, doświadczające przemocy w rodzinie, nie szukają pomocy.

Odpowiedzi dotyczą wielu aspektów:

- Nie, bo odczuwają lęk przed zemstą ze strony partnera.
- Kobieta może być zastraszona przez partnera, który grozi jej śmiercią lub śmiercią jej dzieci, jeśli prawda o przemocy wyjdzie na jaw.
- Nie, bo odczuwają wstyd i upokorzenie.
- Kobieta może być przekonana, że przemoc dotyczy tylko jej osoby, inni zaś nie mają takich kłopotów.
- Kobieta czuje się winna, może myśleć, że gdyby była lepsza, ataki agresji nie występowałyby.
- Kobieta może myśleć, że nie zasługuje na żadną pomoc.
- Kobieta ma przekonanie, że zasłużyła na swój los.
- Nie, bo są zależne finansowo od partnera.
- Kobieta jest uzależniona od partnera, który jest jedynym żywicielem rodziny.
- Kobieta może być przekonana, że nie będzie w stanie sama utrzymywać dzieci.
- Nie, bo posiadają błędne przekonania.
- Kobieta wierzy, że w każdym małżeństwie istnieje przemoc.
- Kobieta wierzy, że skutki przemocy są zbyt małe, by komukolwiek o tym mówić.
- Kobieta ma nadzieję, że przemoc była incydentalna, a sam partner zmieni się na lepsze.
- Kobieta uważa, że przemoc jest sprawą rodzinną i nie można liczyć na pomoc z zewnątrz.
- Nie, bo utraciły wiarę w pomoc.
- Kobieta mogła szukać pomocy, ale okazała się ona mało skuteczna.

- Nie, bo nie chcą złamać tradycji kulturowo-religijnych.
- Kobieta chce utrzymać małżeństwo nawet za cenę cierpienia, ze względu na wartości religijne lub tradycje kulturowe.